

ETF UK

OPONENTSKÝ POSUDEK NA BAKALÁŘSKOU PRÁCI ZDEŇKA VÍTA

Duchovní vedení a psychoterapie jako cesty k uzdravení vnitřních zranění

červenec 2007

V předložené práci se autor zabývá srovnáním dvou přístupů k léčbě duševních zranění – psychoterapie a duchovního vedení – které si mohou být velmi blízké v zájmu o zdraví člověka a současně velmi vzdálené v ideových východiscích.

V úvodu práce autor vymezuje pojmy *duchovní vedení* a *vnitřní zranění* a následně za pomoci bohatého spektra nastudované převážně teologické literatury se pokouší stručně představit řadu přístupů k léčbě vnitřních zranění, a to psychoterapeutických i duchovních. V další části své práce ještě představuje formou určitého referátu zajímavou práci Dana B. Allendera, který se pomocí duchovního vedení věnuje terapii traumat ze sexuálního zneužití. V závěru potom nacházíme přehledné srovnání práce s vnitřním zraněním v psychoterapii a v duchovním vedení, resp. srovnání procesu psychoterapie a duchovní cesty jedince.

Celkově je v práci věnován duchovnímu vedení mnohem větší prostor než psychoterapeutickým přístupům. Vnitřní zranění z pohledu obecné psychoterapie je zpracováno v přiměřeném rozsahu s dostatečným vhladem do významu pojmů, což dokládá dobré nastudování literatury a proniknutí autora do problematiky. V několika dalších psychologických pojmech a příbuzných tématech se však nacházejí určité chyby. Např. přístup C. G. Junga je nazván psychoanalýzou namísto analytickou psychologií a samotná psychoanalýza je v přehledu psychologických škol vynechána, přestože téma vnitřního konfliktu zpracovává důkladně a je platformou pro další zde představené směry. Malý zmatek je při vysvětlování behavioristického pojetí člověka, kde je vrozené přiblíženo jako podmíněné reflexy, ale míněny jsou patrně nepodmíněné reflexy. Behaviorismus je zde také uveden samostatně jako psychoterapeutický směr, přestože autoři této školy se psychoterapii nevěnovali. Ta byla rozvinuta až později ve spojení s kognitivní psychologií jako KBT. Sám autor zde píše o kognitivních technikách změny myšlení a představ, což jsou „mentalistické“ pojmy, kterými se samotný behaviorismus nezabývá.

V kapitolách o duchovním přístupu k vnitřním zraněním oceňuji schopnost autora jasně shrnout hlavní myšlenky rozsáhlých koncepcí (např. Keatinga). Škoda že k jednotlivým koncepcím autor nepřipojuje své komentáře, nepolemizuje (např. u sv. Jana od Kříže apod.)

Některé pasáže v textu vyvolávají otázky a budí k zájem o diskusi. Např. když je hned v úvodu označen za prvního duchovního vůdce Ježíš, říkám si, jaké místo asi měl např. Mojžíš, který už před Ježíšem seznamoval lidi s tím, jaký Bůh je, a vychovával je. Nebyl duchovní vůdce?

Drobnou výhradu mám ke kapitole 2. *Co to je duchovní vedení*, kde nacházíme jen dílčí odpověď s tím, že příklad vedení v apoštolské době najdeme v Novém zákoně, ale dál už odpověď na otázku, co to je, nezachází.

V závěru autor přehledně a jasně shrnuje svou práci a dovozuje společné znaky i rozdíly uvedených koncepcí. Porovnání psychoterapeutického a duchovního přístupu je provedeno trefně a s osobním zaujetím autora. Ohradila bych se pouze u tvrzení týkajících se odpuštění v psychoterapii. Na rozdíl od toho, co uvádí autor, lze říci, že psychoterapeutická zkušenost ukázala, že energie naměstnaná kolem vzteku a pocitů křivdy brání celkovému psychickému uzdravení, a proto většina psychoterapeutických přístupů nějakým způsobem s odpuštěním (a uvolněním těchto naměstnaných emocí) pracuje.

Po formální stránce je práce přehledná, rezervy však má v citacích literárních zdrojů. Není zde odlišena přímá a nepřímá citace a také je nesprávně uvedena citace sekundární (např. pozn. pod čarou č. 223). Ke zvážení autorovi také dávám, zda je v přehledu psychologických škol vhodné vydělovat samostatně kapitolu 3.1.2.5 z kapitoly 3.1.2.4, které se obě týkají práce Viktora Frankla.

Celkově velmi oceňuji úroveň a také způsob zpracování tématu, které vybízí k diskusi a polemice, a **doporučuji práci k obhajobě**. Navrhuji hodnocení **B – velmi dobře**.

U obhajoby by student mohl vyjádřit svůj názor k otázce, zda pojem „vnitřní zranění“ je skutečně styčným bodem psychoterapie a duchovního vedení, anebo zda označuje v každém z těchto směrů trochu jiný denotát. A pokud platí druhý případ, za jakých okolností lze vůbec srovnávat psychoterapii s duchovním vedením? Jsou to cesty na srovnatelné úrovni nebo je třeba jedna nadřazená druhé či jsou zcela nesourodé?

/Srovnání některých teologických a psychologických koncepcí totiž působí téměř nepatřičně vzhledem k rozdílnému pojetí vnitřního zranění. Zatímco u psychoterapie se často jedná o léčbu psychických poruch (které mohou a nemusí být vnitřním zraněním – někdy mohou být spíše důsledkem vnitřního zranění), u vnitřního uzdravení člověka v Keatingově koncepci duchovního růstu se jedná o osobnostní události na pozadí psychologického zdraví. Vnitřní zranění v teologickém pojetí často jakoby spíše bylo duchovním stavem člověka, který může způsobovat psychické i další obtíže. Jakoby se zde setkávaly dva různé diskurzy – jedním z nich je psychopatologie, k němuž patří pojem normality, a druhým pak je vnitřní zranění, v důsledku kterého člověk může ale nemusí rozvinout psychickou chorobu.

Zatímco v některé psychologické literatuře, a to zvláště u autorů uvažujících duchovní rozměr člověka, můžeme nalézt úvahy o vnitřním zranění a jeho dopadu na celkové optimální fungování člověka, v jiných psychologických školách na vnitřní zranění nenarazíme, protože je to kategorie, která přesahuje psychiatrické obtíže, a tudíž se vymyká danému diskurzu.../

Mgr. Anna Klimešová